

**Formele educației: educație formală, nonformală și informală.
Educația permanentă, autoeducația și “societatea cunoașterii”.
Educația în familie; aspecte ale educației părinților**

Formele educației: educație formală, nonformală și informală.

Tradițional, educația oferită de școală a fost considerată **educație formală**, activitățile educative organizate de alte instituții, cum ar fi muzeele, bibliotecile, cluburile elevilor etc., drept **educație nonformală**, iar influențele spontane sau neorganizate din mediu, familie, grup de prieteni, mass media etc., **educație informală**. Delimitarea între aceste trei forme ale educației este una teoretică, în practică ele funcționând ca un complex ale cărui granițe sunt dificil de trasat. Mai mult, în ultima perioadă asistăm la o dezvoltare și la o "formalizare" a educației nonformale, care se apropie din ce în ce mai mult de spațiul școlar. Și școala - ca instituție - a răspuns provocărilor sociale prin lărgirea sferei de activitate și inițierea unor parteneriate cu societatea civilă, comunitatea locală sau cu diferite instituții culturale. Aceasta deoarece învățarea „*nu este legată numai de școală sau de alte contexte organizate. Concepția despre învățare are la bază ideea și observația că un număr mare al experiențelor noastre de învățare s-au desfășurat în afara sistemului de educație formală: la locul de muncă, în familie, în diferite organizații și biblioteci.*” (Pasi Sahlberg, “Building Bridges for Learning – Recunoașterea și valorificarea educației nonformale în activitățile cu tinerii”).

Criteriu de comparație	Educația formală	Educația nonformală	Educația informală
Subiectul educației (actorii care desfășoară acțiuni de educație)	instituții de educație (școli, grădinițe, licee, universități) (instituții a căror principală misiune este educația)	instituții culturale (teatre, muzee, biblioteci, case de cultură etc.), organizații nonguvernamentale, alte instituții care au ca misiune conexă educația și cultura	familia, media, grupul de prieteni, oricine exercită o influență educațională neintenționată sau neorganizată
Gradul de pregătire al "educatorului"	Personal didactic calificat	Personal calificat în diferite domenii de activitate, uneori având și pregătire didactică	Pregătire didactică absentă sau sporadică Pregătirea nu este o condiție a influenței educaționale.
Finalități ale educației	clar stabilite și gradate pe etape de studiu, pe discipline etc.	stabilite pentru fiecare activitate, fără o organizare pe termen lung	nestabilite
Conținutul educației	organizat pe ani de școlaritate (etape de vârstă), pe profiluri / filiere profesionale	relativ organizat pe arii de interes	neorganizat, contextual
Modalități de certificare	certificate recunoscute la nivel național și,	certificate de participare, certificate de absolvire a	fără certificare

	după caz, internațional (diplome de bacalaureat, diplome de licență / master etc., certificat de absolvire a învățământului obligatoriu, certificat de competență profesională (pentru absolvenții de învățământ profesional).	unor cursuri, adeverințe, certificate profesionale sau vocaționale, care pot fi recunoscute sau nu Obs. Uneori, aceste activități nu sunt deloc certificate.	
Autonomia celui care învață în alegerea temelor/ activităților	redușă	relativ mare	crescută

Educația nonformală oferă un set de experiențe sociale necesare, utile pentru fiecare copil, tânăr sau adult, complementarizând celelalte forme de educație prin:

- valorificarea timpului liber al elevilor, din punct de vedere educațional;
- oportunități pentru valorificarea experiențelor de viață ale elevilor, prin cadrul mai flexibil și mai deschis și prin diversificarea mediilor de învățare cotidiene;
- participare voluntară, individuală sau colectivă;
- modalități flexibile de a răspunde intereselor elevilor - gama largă de activități pe care le propune și posibilitatea fiecărui elev de a decide la ce activități să participe;
- dezvoltarea competențelor pentru viață și pregătirea tinerilor pentru a deveni cetățeni activi; pe lângă informațiile și competențele specifice anumitor domenii de activitate în care se încadrează proiectele sau activitățile nonformale, elevii își dezvoltă și capacități organizatorice, capacități de autogospodărire, de management al timpului, de gândire critică, de adoptare a unor decizii sau rezolvare de probleme;
- un cadru de exersare și de cultivare a diferitelor înclinații, aptitudini și capacități, de manifestare a talentelor în artă, cultură, muzică, sport, pictură, IT etc.

Exemple de programe sau de activități de educație nonformală

- Programul european TINERET: vizite de studiu în țară sau în alte țări, mese rotunde, ateliere teoretice și practice (pictură, muzică, fotografie, graffiti, teatru, IT), activități culturale (vizite la muzee, centre culturale), jocuri interculturale ("Derdienii", "Trenul European"), jocuri de cooperare, discuții în grupuri mici sau în plen despre probleme care îi preocupă pe tineri la ora actuală.
- Taberele pentru elevi și pentru studenți, cluburile elevilor sau casele studenților, proiectele inițiate de organizații nonguvernamentale sau de alte instituții.

Temă de eseu: Relația dintre educația formală, nonformală și informală: competiție sau complementaritate?

Bibliografie:

Oprea, Crenguța, *Pedagogie. Alternative metodologice interactive*, Capitolul II: Direcții de dezvoltare a formelor educației,
<http://www.unibuc.ro/eBooks/StiinteEDU/CrengutaOprea/cap2.pdf>

Educația permanentă, autoeducația și “societatea cunoașterii”

Educația permanentă nu este o formă de educație - ca cea formală, nonformală sau informală, și nici un nou tip de educație (precum cea intelectuală, morală, estetică etc.), ci un principiu de proiectare și organizare a educației în perspectiva desfășurării sale în diferite forme pe toată durata vieții.

Educația permanentă nu se reduce la educația continuă sau la formarea profesională continuă. După J. Thomas, educația permanentă cuprinde în interdependență toate aspectele și dimensiunile educației; întregul care rezultă fiind mai mult decât suma părților. "Educația permanentă nu este nici un sistem, nici un domeniu educativ, ea este principiul pe care se bazează organizarea globală a sistemului educațional. (...) Educația permanentă este un adevărat proiect educativ, care are un caracter prospectiv și vehiculează un sistem de valori. Ea implică, în ultima instanță, un proiect de societate." (Păun, E., Educația permanentă. Reflecții teoretice, www.leducat.ro/resurse/ise/reflectii_teoretice.html).

Principiul educației permanente subliniază importanța cuprinderii în procesul educațional a tuturor a integralității individului și a tuturor formelor de educație.

Societatea cunoașterii

- Complexitatea fenomenelor din societatea modernă solicită un bagaj de cunoștințe și capacități din ce în ce mai bogat. De asemenea, viteza cu care informația circulă în volum imens inhibă capacitatea receptorului de interpretare în timp util a acesteia.
- Societatea contemporană este caracterizată prin dinamism, prin înnoire continuă. Ea nu poate fi cunoscută decât prin interpretări personale, variabile și în mare măsură subiective, simbolice. P. Drucker: ceea ce înțelegem acum prin cunoaștere este „informație efectivă în acțiune, informație orientată spre rezultate”.
- Trecerea de la cunoașterea ca un ansamblu de cunoștințe, informații, date, la cunoaștere ca un ansamblu de competențe („a ști să faci/ să acționezi”) determină o mutare de accent în educație, de la expunerea „ex-cathedra” la învățarea prin experiență/ prin practică, de la transmiterea și memorarea de informații (informare), la formarea de abilități, capacități, competențe.
- Apare nevoia formării unor indivizi capabili, în primul rând, să analizeze situațiile concrete, noi, și să răspundă adecvat utilizând capacități de gândire logică, de rezolvare de probleme, de gândire critică, de gândire divergentă etc. Trebuie formate deprinderi de învățare continuă, capacități de adaptare la noile situații.
- Rolul profesorului – de a crea situații de învățare în cadrul cărora elevul își conștientizează demersurile de învățare, rezultatele, neajunsurile și își perfecționează continuu activitățile de învățare; aceste abilități se educă, se învață, se exersează încă din primii ani de școală

Exemple de învățare prin acțiunea proprie a elevului:

- prin descoperire
- prin intermediul operațiilor de gândire (reflexivă: să observe, să compare, să strângă date, să analizeze, să abstractizeze, să sintetizeze etc.) – conduce la formarea unor structuri cognitive
- prin acțiune (practică, expresivă/ creativă etc.)
- algoritmică

Învățământul modern este centrat pe capacități și competențe; nu trebuie să abuzăm de memorie, dar trebuie să cerem o memorizare (este necesară) de tip logic.

Elevii trebuie să opereze și cu informații, cunoștințe de bază. Operațiile gândirii, capacitățile cognitive, comportamentul, atitudinile se dezvoltă și se exersează pe fondul unor cunoștințe de bază temeinice/ bine consolidate.

Educația în familie; aspecte ale educației părinților

Importanța educației în familie

Când începe și cât durează educația în familie?

Participarea familiei la educația copilului

- Creșterea și îngrijirea copilului mic
- Educația antepreșcolară; jocul - ca modalitate de educație
- Pregătirea pentru "meseria de elev"
- Participarea familiei la educația școlară și extrașcolară: forme, conținuturi, roluri, disfuncții și consecințe

Roluri parentale și educația în familie:

- Stiluri
- dimensiunea de gen
- pregătirea părinților pentru asumarea și exercitarea rolurilor parentale

Disfuncții ale educației în familie

- Slaba implicare a părinților în tot ceea ce depășește cadrul vieții domestice
- Slaba implicare a părinților în activități de sprijin și de control pentru lecții
- Comunicarea deficitară dintre părinți și copii pe teme legate de viața lor cotidiană (activitate școlară, activități cu prietenii), dar și pe teme de mare interes pentru această etapă de vârstă (viitorul copilului, prietenia, dragostea, sexualitatea)

Cauze posibile

- a) nivelul cultural scăzut (de ex., părinții sunt depășiți de sarcinile școlare ale copilului)
- b) nivelul economic redus, care dispersează atenția părinților spre problemele sociale (inflație, somaj) sau de subzistență;
- c) bugetul redus de timp liber;
- d) scăderea continuă a calității vieții și stresul social induc diferite grade de fatigabilitate și o dezorientare generală a părinților în câmpul realității sociale.
- e) nivelul de aspirații al părinților
- f) legitimarea autorității parentale prin "sacrificiu"
- g) tendința părinților de a sancționa comportamentele copilului în raport cu reușita școlară (note, absențe) și de a neglija atitudinile socio-morale și chiar comportamentele deviate ale copilului.

Bibliografie:

Ionescu, M., Negreanu, E., *Educația în familie. Repere și practici actuale*, Ed. Cartea Universitară, București, 2006, disponibil la <http://www.ise.ro>